

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Lancicii E Societate Iesv Opvscvlorvm Spiritvalivm
Tomvs ...**

Łęczycki, Mikołaj

Antverpiae, 1650

Quibus modis sint diminuenda peccata. Cap. II.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78809](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78809)

esse vacuos. Talis zelus non reperitur in iis, qui non proficiunt. Tales debemus omnes esse, vt noster Angelus cultos id de nobis dicere possit, quod Plinius dixit de Traiano Imperatore: *Est magnificum, quod te ab omni contagione vitiorum reprimis, ac reuocas, sed magnificentiùs quod tuos. Sanè Tertullianus Christianos vult esse, repaſtantes rerum vsu, hoc est, more eorum, qui terram ad frugiferam sementem apparant, euellentes inutilia & noxia, tepurgantes ab iis quæ animi fructum impeditura videntur. Quanto magis id illis incumbit, quorum finis est, non sue tantum, sed etiam salutis & perfectionis proximorum, impense incumbere. Perfectio autem rei consistit in hoc, quod pertingat ad suum finem, inquit S. Thomas.*

Decimoſeptimò, hoc quoque est signum profectus in extirpatione ac diminutione vitiorum, si quis alienos defectus, non indignabundo animo, sed plenâ commiseratione videat. *Euidens indicium est, inquit Abbas Charemon apud Cassianum, anima necdum vitiorum scibus eliquata, in criminibus alienis, affectu misericordiam non condolare, sed rigidam iudicantis tenere censuram. Nam quemadmodum perfectionem cordis poterit obtinere is, qui non habet illud, quod Apostolus plenitudinem legis consummare posse signauit: Alterutrum, inquit, onera vestra portate, & sic implebitis legem Christi: sed nec illam virtutem possidet caritatis, que non irritatur, non inflatur, non cogitat malum; qua omnia suffert, omnia sustinet, &c. Sic & S. Hieronymus: Qui, inquit, criminibus alterius, non affectu misericordiam condolare, sed iudicantis maullu tenere censuram, ostendit se, necdum vitiorum scibus eliquatum, neque auditu diuinæ misericordiam existere dignum. Vera enim iustitia, vt scribit S. Gregorius Papa, compassionem habet, falsa verò indignationem. Cùm autem perfecta caritas sit perfecta iustitia, vt ait S. Augustinus, Ideò perfecta caritas, inquit S. Chrysostomus, alii aureis, omnium quos complectitur, vitia regit. His modis euelluntur peccata, ac mala diminuuntur primi generis. Qui ergo vult cognoscere an attigerit primum gradum profectus, examinet se circa hæc septemdecim puncta; circa quæ si non inuenerit se profecisse, conetur deinceps primi generis mala, in se per euulsionem, à Spiritu sancto per Ieremiam commendatam, diminueret.*

CAPVT SECVNDVM.

Quibus modis sint diminuenda peccata.

58. **P**orrò quis modus in extirpatione & diminutione vitiorum tenendus sit, docet Abbas Serapion apud Cassianum Collatione quinta, & duo monita præclara tradit.

Primum habetur cap. 10. *Oho, inquit, vitia, licet diuersos ortus, ac dissimiles efficientias habeant, sex tamen priora, id est, Gastrimargia, Fornicatio, Philargyria, Ira, Tristitia, Acedia, quadam inter se con-*

nexione, & vt ita dixerim concatenatione, connexa sunt, ita vt prioris exuberantia, sequentis efficiatur exordium. Nam de abundantia Gastrimargia, Fornicationem, de Fornicatione, Philargyriam; de Philargyria, Iræ; de Irâ Tristitiam; de Tristitia, Acediam, necesse est pullulare, ideòq, simili contra hæc modo, atque eadem ratione pugnandum est, & à precedentibus semper aduersus sequentia, oportet nos inire certamina. Facilius enim cuiuslibet arboris, noxia latitudo ac proceritas exareſcit si antea radices eius quibus innititur, vel nudata fuerint, vel succisa. Et infestantes humores aquarum, continuò siccabuntur, cùm generator earum fons, ac profluens vena, solerti industria fuerint obiu-rata. Quamobrem vt Acedia vincatur, ante Tristitia superanda est; & vt Tristitia propellatur, Ira prius extrudenda est; & vt extrudatur Ira, Philargyria calcanda est; & vt euellatur Philargyria Fornicatio compesenda est; vt Fornicatio subruatur, Gastrimargia vitium est castigandum. Residua verò duo, id est, Cenodoxia, & superbia, sibi quidem similitè, illa quæ de superioribus vitiis diximus, ratione iunguntur, ita vt incrementum prioris, ortus efficiatur alterius. Cenodoxia enim exuberantia, superbia somitem parit. Sed ab illis sex prioribus vitiis, penitus dissident, nec simili cum eis societate fœderantur. Siquidem non solam nullam ex illis occasione sui generationis accipiunt, sed etiam contrario modo, atque ordine, suscitantur. Nam illi euulsis, hæc vehementius fructificant, & illorum morte viuacius pullulant, atque succrescunt. Vnde etiam diuerso modo ab his duobus vitiis impugnamur. In vno quodque enim illorum, sex vitiorum, tunc incidimus, cùm à precedentibus illorum fuerimus elisi: in hæc verò duo, victores, & vel maxime post triumphos, periclitamur incurere. Omnia igitur vitia, quemadmodum incremento precedentium generantur, ita illorum diminutione purgantur. Et hæc ratione, vt superbia possit excludi, Cenodoxia est profocanda. Et ita semper prioribus superatis, sequentia conquiescent, & extinctione precedentium, residua passionis, absque labore marcescent. Et licet hæc que prædiximus octo vitia illa quæ commemorauimus ratione, inuicem sibi connexa, atque permixta sint, specialius tamen, in quatuor coniugationes, & copulas diuiduntur. Gastrimargia namque Fornicatio, peculiari consortio fœderatur; Philargyria Ira; Tristitia Acedia: Cenodoxia superbia familiariter coniungatur. Et quidem hæc vltima Serapionis doctrina, vniuersaliter sumpta, verissima est & in omnibus hominibus locum habet: sed altera de origine & dependentia vitiorum ab eo commemoratorum, non est vniuersaliter vera, sed vt plurimum, & tantum in aliquibus. Nam in aliis, alio profus modo & ordine, vni vitium ab altero profuere, & veluti gigni experientia certa demonstrat. Ideò, vt narret S. Ioannes Climacus, cùm ab antiquis Patribus g. 11. doceri petisset, quod vitium, ex quâ progenie traheret? Illi inquit, me blandè & placidissime edocentes aiebant, nullum ordinem aut prudentiam rationem, inesse rebus stultis: sed omnem profus peruersionem, atque inconstantiam, atque id mihi veris exemplis, & ratio-

nibus

nibus per suadebant beati illi. Exempli causa, intemptius risus, aliquando quidem ex fornicatione, aliquando vero ex inani gloria nascitur: cum scilicet apud seipsum quisque turpiter gloriatur. Nonnunquam vero ex deliciis gignitur. Multus somnus, aliquando ex deliciis, aliquando ex icunio nascitur: aliquando vero ex acedia, aliquando ex natura. Multiloquium, aliquando ab inani gloria, aliquando a gastrimargia, ininitium sumpsit. Acedia vero, aliquando ex deliciis, & ex contemptu Dei timoris oritur. Blasphemia proprie quidem superbia germen: nonnunquam vero, etiam ex iudicando, in eadem re proximum, siue etiam ex improba demonum inuidia nascitur. Duritia cordis, interdum a satietate, sepe vero, etiam ab insensibilitate, atque ab affectione vitiosa, originem ducit. Hac vero rursus affectio, & a fornicatione & ab inani gloria, & ab auaritia, & a gastrimargia, aliis quoque plurimis vitiis oritur. Porro hu contraria, a contrariis gignuntur.

60.
Cassian.
Coll. 5.
cap. 14.

Secundum eiusdem Abbatis Serapionis monitum, recenset Cassianus, ca. 14. eiusdem Collocationis. Ita, inquit, in nobis aduersus hac arripienda sunt pralia, vt vnusquisque vitium quo maxime infestatur, explorans, aduersus illud arripiat certamen principale, omnem curam mentis & sollicitudinis, erga illius impugnationem, obseruationemq; desigens: aduersus illud, quotidiana ieiuniorum dirigenis spicula, contra illud cunctis momentis, cordis suspiria crebraq; gemituum tela, contorquens: indefinens quoque orationum fletus, ad Dominum sunders, & impugnationis sue extinctionem ab illo specialiter, ac iugiter poscens. Impossibile namque est, de qualibet passione triumphum quempiam promereri, priusquam intellexerit industria, vel labore proprio, victoriam certaminis obtinere semet non posse, cum tamen vt valeat emundari, necesse sit eum, die noctuq; in omni cura, & sollicitudine permanere. Cumq; se ab ea senserit esse absolum, rursus latebras sui cordis, simili intentione perlustret, & excipiat sibi, quam inter reliquas perspexerit diuorem, atque aduersus eam specialius, omnia spiritus arma commoueat: & ita semper validioribus superatis, celerem de residuis habebit, facilemque victoriam: quia & mens triumphorum processu, reddetur fortior, & infirmior pugna succedens, promptiore ei faciet prouentum praliorum, vt fieri solet ab his, qui coram Regibus mundi huius, omnigenis congreddi bestis, premiorum contemplatione consueuerunt, quod spectaculi genus vulgo pancarpum nuncupatur. Hi inquam, feras quascumque, fortiores robore, vel feritatis rabie conspexerint, diuiores; aduersus eas prima congressionis certamen arripiunt, quibus extinctis, reliquas qua minus terribiles, minusq; vehementes sunt, exitu faciliore prosternunt. Ita & vitium semper robustioribus superatis, atque infirmioribus succedentibus, parabitur nobis, absque vilo discrimine, perfecta victoria. Nec tamen putandum, quod principaliter quis, contra vnum dimicans vitium, & velut incautus, aliorum tela prospiciens, inopinato ictu facilius valeat sauciari, quod nequaquam fiet. Impossibile namque est, eum, qui pro cordis sui emundatione sollicitus, erga impugnationem vitij cuiuslibet, intentionem sua

mentis armauerit, aduersus cetera quoque vitia, generalem quemdam horrorem, & custodiam similem non habere. Quo enim modo, vel de illa, qua absolui desiderat, passione, merebitur obtinere victoriam, qui se indignum purgationis premio, aliorum contagio facit victoriam: Sed cum principalis cordis intentio, velut specialem sibi pugnam, aduersus vnam exceperit passionem, pro ipsa orabit ardentius, peculiari sollicitudine, ac studio supplicans, vt eam diligentius obseruare, & per hoc celerem mereatur obtinere victoriam. Hanc namque nos ordinem praliorum, exercere debere, nec tamen de nostra virtute confidere, etiam Legislator, his docet verbis: Non timebis eos, quia Dominus Deus tuus in medio tui est. Deus magnus & terribilis, ipse consumet nationes has in conspectu tuo paulatim, atque per partes. Non poteris delere eas pariter, ne forte multiplicentur contra te bestia terra. Dabitq; eos Dominus Deus tuus, in conspectu tuo, & interficiet illos, donec penitus deleantur. Tantum seria eorum extirpationi incumbendum est re ipsa, & factis, non solo desiderio: quia vt ait S. Petrus Chrysologus: Tenuis malitia est, solo amore, de omnibus vitiis reportare victoriam. Quoniam vero vt ait S. Bernardus, vitia, & putata repullulant, & effugata redeunt, & reaccendantur, extincta, & sopita, denud excitantur: tum hac qua repullularunt, tum alia, iuxta consilium S. Dorothei, & aliorum Sanctorum euellenda sunt, cum adhuc tenera sunt, nec sinenda obdurescere, & crescere in nobis, vt perfectam in nobis malitiam faciant. Parua enim & tenera herba, statim extirpatur. Quod tali illustrat exemplo S. Dorotheus: Otiosus, inquit, erat quandoque senex magnus cum discipulis suis in hortis, in quibus cupressi varia, magne scilicet ac parue, creuerant. Imperauit igitur vni ex fratribus senex, cupressum euellere, qua cum parua esset & tenera, vna manu extirpata est. Post, iussit aliam maiusculam euelli: qua uon vna, sed ambabus manibus, tandem euulsa est. Tertio, maiorem adhuc prioribus, videns senex, & illam imperauit euelli: qua non sine magno labore extracta est. Quartam quoque ceteris altiore, extirpari iussit, qua summo conatu, labore, & sudore, vix extrahi potuit. Quintam adiecit maximam, quam cum ille conaretur euellere, numquam valuit, sed in cassum circa eam elaborabat, desudabatq;. Quod vt vidit senex, solum videlicet, opus perficere minime posse, iussit coadiutorem accedere: sicq; ambo illam tandem extraxere. Tunc ad omnes conuersus senex, ait, Huiusmodi sunt vitia nostra fratres. Cum tenera sunt & parua, si volumus, facile illa possumus a nobis extirpare: quod si ea neglexerimus, obdurescent illic, quoq; magis obdurerint, eo maiore vi & labore opus erit.

Porro specialem modum, quo singula vitia euellenda, & diminuenda sint, singulari certamine, tradidit praeclare S. P. N. Ignatius in suorum Exercitiorum libro, dum docet modum Examinis particularis; qui, quoniam pro Nostrorum praecipue vtilitate conscriptus est, & per Nostros, aliis quoque externis & religiosis dari solet, non est, cur de illo, hoc in loco, quidquam agam: praesertim cum eum accurate ex-

cap. 4. n. 3. & seq.

plicaturus sim, in Opusculo de conseruando spiritu, tempore studiorum.

CAPVT TERTIVM.

De secundo gradu spiritualis profectus: qui est refrenatio inordinatarum passionum.

62.

Secundus gradus malorum minuendorum, est per destructionem. Aliter res euelluntur, aliter destruntur. Quae euellantur, radicibus abolentur, ut male herbae aut plantae: & sic vitia omnia & peccata eradicanda sunt. At quae destruntur, non necessario radicibus euelluntur, ut dum quis malas herbas conculcat, vel superficialiter abscindit, relictis radicibus, ex quibus deinde herbae pullulare solent. Ad secundam hoc genus malorum, spectant innatae omnibus nobis passiones, quarum moderatio, primo, post euulsa vitia, loco procuranda est; Vnde Abbas Isaac apud Cassianum, tradens modum, quo construenda sit turris sublimissima perfectionis, post purgationem vitiorum, statim necessarium esse ait, ut effodiantur succidua, mortuae, & videra passionum: & c. 3. necessarias dispositiones, ad contemplationem perfectam, docet esse; ut mens, ab omnibus terrenis vitiis sit expurgata, cunctisque mundata facibus passionum, quae, ut docent Theologi, in nobis nil aliud sunt, quam actus appetitus sensitiui, quatenus sunt, cum corporis motione, & alteratione, & saepe praeueniunt nostram rationem, illamque perturbant, & ad peccatum inclinant. Seu, ut ait S. Damascenus, sunt motus sensibiles, illius partis animae, in qua inest appetitus (id est sensitiuus) ad boni aut mali cuiuspiam speciem, ipsi obseruantem. Ideo passiones animae. S. Thomas dicit esse, in appetitu sensuali, cuius obiectum est, bonum & malum. Vnde omnium passionum animae, quadam ordinantur ad bonum, ut amor, & gaudium; quadam ad malum, ut timor, & dolor. Porro haec passiones non in omnibus aequaliter vigent, tum ob inaequalitatem virtutum moralium, quae, etiam perfecta, etsi non totaliter tollant passiones (ut docet S. Thomas), ordinant tamen eas, & moderantur magis dum sunt perfectiores: tum ob differentiam naturalis complexionis, ob quam, biliosi, magis irascuntur, quam phlegmatici. Qua de re sic S. Gregorius: Humana anima, semel a seruitute statum deservens, ad fluxum temporalitatis delapsa, hanc mutabilitatem alterationum motionum, quam dum caderet, volens appetit, dum conatur surgere, cogitur inuita tolerare: inde quippe punita est, vnde delectata. Quam profunde autem insita nobis sint haec motiones, ostendit S. Hieronymus: Difficile est, quin potius impossibile, perturbationum inuitis carere quempiam, quae significantius Graeci ερενησας, ante passiones vocant. Cum ergo hi motus, quia naturae nostrae, peccato vitiat, insiti sunt, extirpati non possint, frenandi sunt, & compescendi, ne

Coll. 9. c. 1.

1. 2. ad 3.

63.

Suar. to. 1. in 3. p. disp. 3. 4. sect. 1. l. 2. fid. c. 22.

1. p. 9. 95. 2. 2. ad 3.

64.

1. 2. 4. mor. c. 7.

Epist. 9. Orig. ho. 23. in Num. & in c. 1. Rom. Baf. in Psal. 37. Hier. in c. 69. Il. Amb. in Psal. 37.

nobis noceant. Soli Deo competit, vacuum esse nostris affectibus; qui dum ei in sacra Scriptura tribuantur, non propria, sed metaphorica locutio est, vti obseruarunt SS. Patres.

Atque ita, etiam Plutarchus loco citato, cum omnium, ait, animi affectionum vacuitas, res sit magna, ac diuina, nos autem profectum, remissione quadam & mansuetudine affectionum desiniamus, necesse est, & inter se, & cum aliis comparare motus animi, & ita discrimen examinare. Frenandi sunt ergo, innatarum nobis passionum, inordinati affectus, seu motus nos perturbantes. Talis enim perturbatio scdat animae nitorem. Hinc S. Chryostomus, Animi passiones, inquit, seu affectiones, & morbi, animam efficiunt immundam, & patibilem reddunt animam, quae est immortalis: non quidem dum sunt in actu primo, sed in actu secundo, dum se per operationes produnt. Haec possibile est, inquit S. Dorotheus, omni carere passione, non operari autem illas, hoc vtiq; non impossibile est. Aliud enim peccatum, aliud affectus hi sunt, ira, cupiditas, prauas, & quaecumque eiusmodi. Peccata vero, sunt opera ipsa affectionum, quando quis agit, & ad actum corporis, trahit ea opera, quae sibi fuerint a passionibus suggesta. Et ita Dominus loquitur apud S. Damascenum. Ego opifex, figmento meo concupiscentiam induci, prouideq; naturalem motum minime erimino, & c. non eius, quod recte satum est radicem enello, verum ad vltimas corruptae stirpis fibras, elido & amputo. In quem sensum scribit S. Cyrillus Alexandrinus: Fieri non potest, ut insitam carnis concupiscentiam eradiceamus. Et, Prorsus a perturbationibus alienum esse, non est huius temporis, sed futuri saeculi. Possant tamen destrui, quoad earum actus aliquos, & circa destructionem eorum, profectus noster versatur, & secundo loco post euulsionem vitiorum, poni debet. Nam vt ait S. Gregorius: Perfectus quisque, cum in se vitia vicerit, statim mentem, etiam contra vulnera passionis accingit. Quod proprium esse Dei amicorum, dixit ipse Deus S. Brigitta: Amici mei & filij mei, preparant filio meo requiem, non in plumis ouium, sed in concordia virtutum, & in refrenatione malorum affectionum. Porro diligenter hoc loco notandum est, fugienda esse duo extrema circa doctrinam de passionibus, seu affectibus naturalibus.

Primo Stoicorum, & Origenis, ac eius sequacium Palladij, Euagrii & aliorum, ob id reprobatorum a S. Hieronymo, & quoad Stoicos, a S. Augustino & Tertulliano: ac a S. Climaco, quoad Euagrium, qui commendabat anapatiam, id est insensibilitatem quamdam affectuum humanorum, scilicet doloris, tristitiae, timoris & similitium, perfectam vacuitatem, ad quam putabant homines exercitio virtutum posse & debere pertinere, quod S. Hieronymus (affectibus pro se stare, Peripateticos & Academicos nouos & Ciceronem) confutat fuisse, exemplo Christi & Pauli: & S. Chryostomus, exemplo Abraham, Isaacum oblaturi, qui sine vitio admittantur.

Aug. l. 9. c. 1. & in Plal. 107. Chryf. hom. de Paenit. l. ad Di. c. 6. Dam. l. 1. fid. c. 14. S. Thom. 1. p. q. 2. a. 1. ad. hom. 8. in c. 3. Co. loff. Ser. fca. Doct. 1. Paul. c. 27. Ladu. Anthro. c. 1. de orat. in spit. re. tit. 67. l. 6. mo. c. 8. l. 1. Ret. c. 3. Terrul. ada. Ho. mag. Hier. ep. 15. ad Creph. Aug. l. 14. c. 3. Climac. grad. 4. Barcon. 4. an. p. 11. orat. de B. Abra. l. 1. Iacob. c. 11.